

TJEDAN

ZABRANJENIH

KNJIGA

26. RUJNA - 2. LISTOPADA 2021.

Nacionalni tjedan zabranjenih knjiga knjižnice i knjižare obilježavaju promocijom često cenzuriranih naslova, kako bi stavili naglasak na 'proslavu slobode čitanja'. Obilježavanje ovog tjedna započelo je Američko knjižničarsko društvo (ALA) prije gotovo 40 godina.

Najčešći razlozi zbog kojih se neke priče nađu u centru skandala ili uklanjaju s polica u knjižnicama

UVREDLJIV JEZIK

EKSPLICITNI SEKSUALNI SADRŽAJ

GOLOTINJA

HOMOSEKSUALNOST

DROGE

NASILJE

RELIGIOZNA UVJERENJA

OSPORAVANE KNJIGE

Pokušaj da se makne iz kruga čitatelja određena literatura, na temelju primjedaba grupa ili pojedinaca. Knjige se miču iz kurikuluma knjižnice, kako bi se čitateljima zabranio pristup.

ZABRANJENE KNJIGE

Zabrana je trajno uklanjanje knjiga na određenom području.

Gradska knjižnica
i čitaonica Pula

ZABRANJENI KLASICI

George Orwell: ŽIVOTINJSKA FARMA

Njeno izdavanje u Ujedinjenom Kraljevstvu bilo je odgođeno krajem Drugog svjetskog rata zbog anti-staljinizma koji knjiga sadržava. Također je bila zabranjena u Keniji, a 2002. godine zabranjena je i u Ujedinjenim Arapskim Emiratima zbog prikaza svinja koji se kosi s muslimanskim poimanjem te životinje.

J.D. Salinger: LOVAC U ŽITU

Knjiga koja opisuje tri dana života problematičnog tinejdžera danas zvuči kao uobičajena svakodnevica. No, u vrijeme kada je izašla, iako je odmah dospjela na prvo mjesto New York Times liste, izazivala je kontroverze i bila podložna cenzurama. Smatrali su da ona previše negativno utječe na mlade naraštaje, koji se ne bi trebali ugledati na lika koji je moralno upitan, iznimno vulgaran i odviše seksualan.

Bret Easton Ellis: AMERIČKI PSIHO

Objavljen 1991. povučen je iz prodaje u australskoj državi Queensland, a danas je možete posuditi ili kupiti samo ako imate više od 18 godina. Tako je u cijeloj Australiji, a tako je i s filmom.

William Golding: GOSPODAR MUHA

Ovo malo remek-djelo poslužilo je kao inspiracija za jednu uspješnu seriju, koju ste možda čak i pratili - "Lost". Skupina putnika nakon avionske nesreće nađe se na pustom otoku, usred ničega i moraju preživjeti. E sad, zamislite da su svi putnici djeca. Ova knjiga prikazuje kako se u ekstremnim uvjetima i u najnevinijim oblicima ljudskog postojanja javljaju oni iskonski, životinjski instinkti, koji nas tjeraju da radimo apsolutno sve kako bismo preživjeli. Možete pretpostaviti u čemu je bio problem - djeca mogu biti zločesta? Nikome se ne sviđa taj koncept. Zato su je često zabranjivali i pokušavali izbaciti iz škola. No, knjiga je svejedno bila bestseller i omogućila Goldingu Nobelovu nagradu.

Alice Walker: BOJA PURPURA

Roman američke spisateljice, koji je 1983. godine ovjenčan Pulitzerovom nagradom, a 1985. godine je Steven Spielberg prema njemu snimio istoimeni film. Roman je bio zabranjen zbog uvredljivog jezika, eksplicitnosti i nepimjerenosti određenim dobnim skupinama.

Jack London: ZOV DIVLJINE

Ovu knjigu, napisanu 1903. godine, zabranili su u Jugoslaviji i Italiji zbog toga što su je smatrali previše radikalnom. Nacisti su je spalili zbog autorova pretjeranog naginjanja socijalizmu.

John Steinbeck: PLODOVI GNJEVA

Novela iz 1939. godine izazvala je snažne kontroverze u Americi zbog vjerovanja da promiče komunističke vrijednosti. Unatoč tome, osvojila je Pulitzerovu nagradu te National Book Award.

James Joyce: ULIKS

Zbog korištenog jezika i seksualnog sadržaja ovo je djelo izazvalo velike pobune unutar Sjedinjenih Država. Godine 1921. knjiga je dobila zabranu u SAD-u, a sve kopije koje su pristizale poštom bile su spaljene. Tek desetljeće nakon, slučaj je završio na sudu te je presudom ponovno dozvoljeno izdavanje Uliksa.

Erich Maria Remarque: NA ZAPADU NIŠTA NOVO

Autor djela bio je veteran Prvog svjetskog rata koji je u knjizi opisao sve psihičke i fizičke poteškoće te traume s kojima su se suočavali njemački vojnici za vrijeme rata. No, nacistima postojanje takve knjige nije odgovoralo jer je potkopavalo propagandu koju su provodili.

Vladimir Nabokov: LOLITA

Zbog svoje opscene tematike, kako se smatralo u vrijeme kada je knjiga izdana, zabranjena je diljem zemalja. Neke od zemalja koje su je zabranile bile su Francuska, Engleska, Argentina, Novi Zeland, Južna Afrika, a danas se Lolita smatra jednim od najvećih književnih klasika.

DNEVNIK ANNE FRANK

Ova vrijedna knjiga koja svjedoči o nacističkom progonu Židova u Drugom svjetskom ratu zabranjena je u školama u Virginiji 2010. godine zbog „tematiziranja seksualnosti i homoseksualnosti“. Ranije je knjiga bila zabranjena u nekim američkim školama jer je „predepresivna“.

J.K. Rowling: HARRY POTTER

Serijal je zbog svog sadržaja koji uključuje magiju i vještice bio zabranjen u nekoliko škola u SAD-u, jer vrijeđa konzervativne katolike.

Margaret Atwood: SLUŠKINJINA PRIČA

Jedna od 10 najzabranjivanijih knjiga u 2019. godini, osporavana zbog vulgarnosti i zbog "seksualnih prizvuka".

Harper Lee: UBITI PTICU RUGALICU

Ovaj roman nagrađen Pulitzerovom nagradom, koji se smatra američkim klasikom, osporavan je i zabranjen zbog nasilja i korištenja uvredljivog jezika.

Khaled Hosseini: GONIČ ZMAJEVA

Često se nalazi na listi osporavanih i zabranjenih knjiga najčešće zbog religijskih i političkih uvjerenja, ali i uvredljivog jezika te homoseksualnosti.

Jodi Picoult: ČUVARICA SESTRE SVOJE

Sjajna obiteljska drama o životnim nesrećama, izborima i odlukama, o teškoj bolesti i životu s njom. Na listi zabranjenih knjiga našla se zbog uvredljivog jezika, religioznog stajališta, seksizma. Smatrana je seksualno eksplicitnom, i neprikladna dobnoj skupini, a neki su joj čak i progovarali da promiče nasilje.

Maya Angelou: ZNAM ZAŠTO PTICA U KAVEZU PJEVA

Znam zašto ptica u kavezu pjeva, autobiografija iz 1969. godine koja opisuje rane godine američke spisateljice i pjesnikinje Maye Angelou. Neke američke države smatrale su je uvredljivom, rasističkom i neprimjerenom za određene dobne skupine te je često bila na popisu zabranjenih knjiga.

John Steinbeck: O MIŠEVIMA I LJUDIMA

Dobitnik Nobelove nagrade i, uz Hemingwaya i Faulknera, jedan od američke "velike trojice", nije mogao našoj publici biti bolje predstavljen nego pripovijetkom "O miševima i ljudima", svojom najboljom prozom, koja je odavno postala klasičnom pripovijetkom ne samo američke nego i svjetske književnosti. Knjiga se ipak našla na listi zabranjenih knjiga zbog navodnog promicanja rasizma, uvredljivog jezika i nasilja.

Dan Brown: DA VINCIJEV KOD

Kada je Dan Brown objavio Da Vincijev kod Katolička se crkva odmah podigla na zadnje noge. Djelovi romana su bili neprihvatljivi zbog interpretacije Kristovog života s kojim se Vatikan ne slaže. Propaganda koju je Sveta Stolica vodila u zapadnom svijetu protiv teza koje Brown iznosi nisu naišli na plodno tlo te je Da Vincijev kod uskoro postao svjetski hit. Libanonci su napatke vjerskih vođa shvatili malo ozbiljnije pa je godinu nakon objave ova knjiga u potpunosti zabranjena

Gustave Flaubert: GOSPOĐA BOVARY

Izdana 1857.godine, odmah je bila zabranjena jer je bila previše seksualno eksplicitna. Danas je neizostavna knjiga u školskim lektirama, ali i njezin lik je predmet brojnih feminističkih istraživanja i analiza.

Aldous Huxley: VRLI NOVI SVIJET

Ovaj sjevremeni klasik često se nalazio na listi osporavanih i zabranjenih zbog prikaza golotinje, zbog rasizma, religioznog stajališta, a neki su ga smatrali i seksualno eksplicitnim.

Fedor Mihajlovič Dostojevski: BRAĆA KARAMAZOVI

Kuvajtske vlasti su na književnom festivalu 2018. godine zabranile knjigu velikana ruske književnosti, Fjodora M. Dostojevskog. Knjiga prikazuje Rusiju iz 19. stoljeća, a našla se na popisu zabranjenih jer se postavljaju pitanja o moralu, slobodnoj volji i postojanju Boga.

D.H. Lawrence: LJUBAVNIK LADY CHATTERLEY

Objavljena je 1928. i u Australiji je odmah bila u "buksi", od 1929. do 1965. Da je opscena u SAD-u su shvatili kasnije pa je zabranjena i tamo i u Velikoj Britaniji. Zabrana je ukinuta 1959. odnosno 1960. godine.

BIBLIJA

Zabranjena je u dvanaestak zemalja, i u povijesti i danas. U moderna je vremena zabranjena u Sjevernoj Koreji, a kroz povijest su neke verzije zabranjene, poput one iz 1234. koju je zabranio kralj James I. Aragonski i bacio je na lomaču.

Joseph Heller: KVAKA 22

Knjiga nikako nije imala sreće jer su je zabranili u mnogim zemljama – u Americi, na primjer u državi Ohio, u Dallasu, Texas, Snoqualmie u Washingtonu.

Salman Rushdie: SOTONSKI STIHOVI

Autor je knjigu objavio 1988. i izazvao zgražanje i napad islamskih zemalja – Bangladeša, Egipta, Indije, Irana, Kenije, Kuvajta, Liberije, Malazije, Papue Nove Gvineje, Pakistana, Senegala, Singapura, Sri Lanke, Tanzanije i Thailanada. Ne samo to. Na njega je bačena fetva pa je britanska policija godinama čuvala književnika na čiju je glavu krenulo pola islamskog svijeta. Tako su prošla i “Djeca ponoći” iz 1981. jer je na žulj stao hinduistima koji su knjigu protumačili kao kritiku na rođenje suvremenog identiteta, a “stihovi” za lik imaju zlog imama koji se nakon emigracije na Zapadu vraća doma što su jedni protumačili kao diskreditiranje Muhameda, a drugi ajatolaha Homeinija. Homeini je osobno i proglasio fetvu što se u Britaniji opisalo kao poziv na ubojstvo književnika a navodno je na Rushdijevu glavu raspisano dva milijuna dolara. Skoro se deset godina pisac sakrivao i nije izlazio u javnost a od 1988. su iranski dužnosnici tvrdili da je “slučaj završen”. Sigurno se i danas Rushdi ne osjeća ugodno u mračnoj ulici.

Agatha Christie: DESET MALIH CRNACA

U originalu “Ten Little Niggers”, više je ne možete naći pod tim naslovom. Napisana je 1939. kad riječ nije imala takvo značenje kao kasnije, pa je danas poznata kao “Ne osta nian” (And Then There Were None). Originalni je naslov početak, a ovaj “redigirani” kraj pjesmice po kojoj se događaju ubojstva.

ZABRANJENI STRIPOVI

FUN HOME: OBITELJSKA TRAGIKOMEDIJA

Od objave 2006. godine strip je dobio brojna priznanja, nagradu National Book of Critics Circle te nagrade poput Eisnera, Stonewall Book Award, GLAAD Media Award i Lambda Literary Award. Također je bio i osporavan od nekih udruga koje su ga tumačile pornografskim te se suprotstavljale profesorima na koledžima koji su ga uvrštavali u lektirne popise. Bio na meti zakonodavstva Južne Karoline i pod tužbom u New Jerseyu.

PERZEPOLIS

Persepolis, grafički roman Marjane Satrapi o odrastanju tijekom Iranske revolucije, dobio je međunarodna priznanja od svog prvog objavljivanja na francuskom jeziku. Iako je zasigurno bio kontroverzan na Bliskom istoku, u američkim školama ili knjižnicama nije bilo zabrana knjige sve do ožujka 2013., kada su je administratori javnih škola iz Chicaga naglo izvukli iz školskog programa.

THIS ONE SUMMER

Ovaj strip probio je granice postavši prvi grafički roman koji je ušao u uži izbor za Caldecottovu medalju. Nažalost, čast Caldecotta urodila je nepredviđenim negativnim ishodom: povećanim pozivima za zabranu knjige.

ŽIVI MRTVACI

Na kraju školske 2019. godine školski okrug Wallace u Silvertonu u državi Idaho zabranio je Žive mrtvace zbog zabrinutosti za „grafičke slike“. Bivši učitelj otvorio je istragu i osnovano je povjerenstvo koje će pregledavati knjige. Povjerenstvo je izglasalo zadržavanje serijala, ali administrator je odbacio odluku i jednostrano uklonio knjige sa školskih polica. Studentima je također zabranjeno donošenje osobnih primjeraka knjiga u kampus, a okrug planira sustav koji će studentima zabraniti pristup međuknjižničnom posudbom. CBLDF se trenutno bori protiv zabrane.

ČUVARI

Grafički roman koji je promijenio pogled na superheroje ujedno je i jedan od najčešće zabranjenih stripova! Kritičari i obožavatelji hvalili su Čuvare Alana Moorea i Davea Gibbonsa od svog debija 1986. godine. Alternativna povijest iznova zamišlja žanr superheroja, upotrebljavajući političku alegoriju, teme za odrasle i formalnu inventivnost bez presedana u misteriju ubojstva u kojem sudjeluju manjkavi junaci.

ZABRANJENI YA

Jay Asher: TRINAEST RAZLOGA

Izvorno objavljen 2007. godine, ovaj je bestseler New York Timesa ponovno nastao kao kontroverzna knjiga nakon što je Netflix emitirao istoimenu TV seriju. Ovaj YA roman osporavan je i zabranjen u više školskih okruga jer govori o samoubojstvu.

Rainbow Rowell: ELEANOR & PARK

Roman je u 2016. godini bio osporavan zbog uvredljivog jezika.

John Green: U TAGANJU ZA ALASKOM

Našla se na listi zabranjenih i osporavanih knjiga zbog seksualno eksplicitne scene koja učenika može dovesti do "seksualnog eksperimentiranja".

Sherman Alexie: APSOLUTNO ISTINIT DNEVNIK INDIJANCA NA ODREĐENO VRIJEME

Stalno osporavan je od svog objavljivanja 2007. godine zbog progovaranja o problemima poput siromaštva, alkoholizma i seksualnosti. Dobitnik Nacionalne nagrade za knjige bio je izazvan u školskim programima zbog vulgarnosti, psovki i situacija koje su se smatrale seksualno eksplicitnima.

Suzanne Collins: I GRE GLADI

Našla se na listi zabranjenih knjiga jer su je smatrali protuetničkom i protuobiteljskom, te zbog uvredljivog jezika. Također, istaknuto je da knjiga promiče okultizam, satonizam i nasilje, i neprikladna je za određenu dobnu skupinu.

Cecily Von Ziegesar: TRAČERICA

Jedan od najpoznatijih serijala za mlade bio je zabranjen u nekim američkim školama i knjižnicama zbog uvredljivog jezika i droge, a smatrali su ga i previše seksualno eksplicitnim.

Stephanie Meyer: SUMRAK

Najpoznatija saga o vampirima, prevedena na brojne jezike i ekranizirana kao filmski serijal, našla se na listi zabranjenih knjiga zbog religioznog stajališta i promicanja nasilja.

Stephen Chbosky: THE PERKS OF BEING A WALLFLOWER

Knjiga je u 2015. godini bila zabranjena i osporavana zbog droge, alkohola, pušenja, homoseksualnosti, uvredljivog jezika. Smatrali su je seksualno eksplicitnom i neprikladnom za dobnu skupinu. Kao dodatne razloge naveli su silovanje i masturbaciju.

ZABRANJENE KNJIGE ZA DJECU

Mark Twain: PUSTOLOVINE HUCKLEBERRYJA FINNA

Knjiga je nakon tiskanja (1885.) zabranjena u mnogim gradovima SAD-a, jer sadrži riječi koje su smatrane pogrdnima.

Jacob i Wilhelm Grimm: BAJKE

Zabranjene su u njemačkim školama nakon Drugog svjetskog rata jer su tijekom Trećeg Reicha korištene za nacističku propagandu. Početkom 20. stoljeća bile su zabranjene i u osnovnim školama u SAD-u zbog previše nasilja, rasizma i negativnog prikaza ženskih likova.

L. Frank Baum: ČAROBNIJAK IZ OZA

Državne knjižnice u Chicagu zabranile su je 1928. jer ženu prikazuje u ulozi snažnog vođe što se „protivi Bogu“. Knjižnica u Detroitu zabranila je knjigu 1957. jer „nema značaja za današnju djecu“.

Roald Dahl: CHARLIE I TVORNICA ČOKOLADE

Knjižnica u Coloradu je 1988. zabranila knjigu jer propagira „jednu životnu filozofiju“, a ranije je knjiga bila zabranjena 1964. zbog usporedbe Oompa Loompe s Afrikancima..

A. A. Milne: MEDO WINNIE ZVANI POOH

2006. godine zabranjena je u više gradova širom SAD-a jer su životinje koje govore iz nekog razloga ocijenjene kao „uvreda prema Bogu“. Knjiga je bila zabranjena i u školama u Turskoj, Rusiji, Velikoj Britaniji jer je lik Winniejevog najboljeg prijatelja, praščića, smatran uvredljiv za Muslimane i zato što knjiga „promiče nacizam“.

Lewis Carroll : ALISA U ZEMLJI ČUDESA

Navodno sadrži aluzije o seksualnim fantazijama i masturbaciji, što je bio razlog njene zabrane u učionicama New Hampshirea početkom 20. stoljeća. Tijekom '60-ih godina je zabranjena širom SAD-a zbog straha da će djecu potaknuti na zloupotrebu droga. Knjiga je bila zabranjena i u Kini 1931. jer „životinje ne mogu govoriti“.

E. B. White: ŠARLOTINA MREŽA

Vrlo slično kako i kod medvjedića Winnija, nekoliko škola u Engleskoj zabranile su ovu knjigu u strahu da praščić Wilbur može biti uvredljiv za Muslimane. Nakon što se oglasio Muslim Council of Britain koji je smatrao da je to pogrešno tumačenje, knjiga je vraćena na police knjižnica gdje joj je i mjesto.

Shel Silverstein: DOBRO STABLO

Ovu simpatičnu knjigu državna knjižnica Colorada zabranila je 1988. jer je njen sadržaj ocijenjen seksističkim.

Dav Pilkey: KAPETAN GAĆEŠA

Ovaj serijal, dugo popularan zbog utjecaja koji je imao na dječake, često je bio u vrhu liste provokativnih djela zbog šala o donjem rublju. Serijal je često osuđivan jer opisuje djecu kao suviše zaigranu i neposlušnu.

JUDY BLUME: BOŽE, JESI LI TU? JA SAM, MARGARET

U ovom naširoko voljenom romanu Judy Blume, prvobitno objavljenom 1970. godine, autorica je duboko zaokupljena temom menstruacije. Većina kontroverzi se vezuje za njena djela jer obrađuju i tematiku puberteta.

DJECA O ZABRANJIVANJU KNJIGA:

"Svi imamo pravo na slobodan pristup informacijama i moramo poštovati tuđa mišljenja, različitost, drugu vjeru, kulturu i običaje."